

Utenrikspolitisk redegjørelse

Taler
Thorbjørn Jagland

Dato
14 november 2000

Sted
Stortinget, Oslo

1 President,

Når Norge fra årsskiftet tar plass i FNs sikkerhetsråd, er det i tråd med et langsiktig internasjonalt engasjement som har bred støtte i denne sal.

5

Det har vært en stor styrke for Norge at vi i hele etterkrigstiden har hatt en bred tverrpolitisk enighet om hovedlinjene i vårt arbeid i De forente nasjoner.

10 Det er i vår nasjonale interesse å fortsette arbeidet for et internasjonalt samfunn basert på FN-pakten, folkeretten og et forpliktende mellomstatlig samarbeid.

Som en følge av Norges sterke støtte til FN er det naturlig at vi med rimelige mellomrom søker å ta direkte ansvar for internasjonal fred og sikkerhet gjennom medlemskap i Sikkerhetsrådet. Norge har bedt FNs medlemsland om et mandat
15 til å opptre i fredens interesser med de plikter og rettigheter som medlemskapet i Sikkerhetsrådet innebærer. Valget av Norge er en tillitserklæring som forplikter oss alle til innsats.

20 Avstemningen i New York 10. oktober demonstrerte med all mulig tydelighet at den omfattende valgkampanjen - som strakte seg over hele fire år - var både nødvendig og viktig.

Jeg vil takke alle som har bidratt til at valget gikk så godt som det gjorde. Det gjelder ikke minst Kongeparet, den forrige regjeringen, og mange av dere som er
25 her i dag.

Dette gjelder også de tusener av kvinner og menn som under FN-flagget, eller i norsk freds- og bistandsvirksomhet har bidratt til å fremme et bilde av Norge som en viktig bidragsyter til fred og utvikling.

President,

35 Nå må vi forene kreftene med full oppmerksomhet mot den toårige medlemskapsperioden som innledes 1. januar neste år.

FN-pakten gir Sikkerhetsrådets 15 medlemsland hovedansvaret for å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet på vegne av alle FNs medlemmer. Når Sikkerhetsrådet fattet beslutninger i henhold til FN-paktens kapittel VII, så
40 binder vedtakene alle land. Da har Sikkerhetsrådet ekstraordinær myndighet og adgang til å iverksette tvangstiltak.

Sikkerhetsrådets vedtak har vært med å skape historie. Jeg tenker her på resolusjonene om situasjonen i Midtøsten, men også det første økonomiske
45 sanksjonsvedtak mot daværende Sør-Rhodesia i 1968 og våpenboikotten av Apartheidregimet i Sør Afrika i 1977. Felles for de alle er at de griper direkte inn i situasjonen i kriserammede områder, og fastlegger rammene for internasjonal politikk.

50 Det er dermed en stor og ansvarsfull oppgave Norge står overfor. Regjeringen vil gi denne oppgaven høyeste prioritet. Vi vil vise oss verdenssamfunnets tillit verdig.

Samtidig må vi være nøkterne og realistiske når det gjelder våre muligheter til å
55 påvirke Rådets beslutninger.

De fem faste medlemmene - USA, Russland, Kina, Storbritannia og Frankrike - preger i praksis Rådets arbeid mer enn de øvrige medlemmene. Dette skyldes ikke bare vetoretten, men også den erfaring disse fem har opparbeidet gjennom
60 mange års virke i Rådet. Det er imidlertid ingen tvil om at også ikke-faste medlemmer har muligheter til å vinne gehør for sine synspunkter ved hjelp av dyktig håndverk basert på innsikt og erfaring, og godt diplomati.

I tillegg til et tett og godt samarbeid med øvrige land i Sikkerhetsrådet, vil vi i
65 ukene som kommer ta initiativ til en nærmere dialog med sentrale regionale aktører i Sør - slik som Sør-Afrika og India.

President,

Svært mye av Sikkerhetsrådets arbeid dreier seg om politisk krisehåndtering. Rådets dagsorden styres i stor grad av internasjonale begivenheter. Arbeidet med løpende saker vil derfor kreve størstedelen av vår oppmerksomhet.

- 75 Selv om vi ikke med sikkerhet vil kunne forutsi hvilke saker som vil komme til å prege Sikkerhetsrådets dagsorden i de nærmeste to årene, peker enkelte konfliktområder seg ut.

Situasjonen i Midtøsten har stått på Sikkerhetsrådets dagsorden i en årrekke.

- 80 Den siste tids uro og voldsbruk resulterte umiddelbart i at situasjonen i Midtøsten ble tatt opp til behandling i Sikkerhetsrådet. Vi må forvente at situasjonen i Midtøsten også vil prege Rådets arbeid under vår medlemsskapsperiode.

- 85 Men også i flere andre regioner er det langt igjen til en trygg og stabil fred.

Situasjonen på Balkan vil fortsatt stille oss overfor store utfordringer. Den demokratiske revolusjonen i Jugoslavia betyr forhåpentligvis begynnelsen på en ny og bedre framtid for regionen. Men situasjonen i dette urolige, sørøstre hjørne av Europa er komplisert og vil kreve årvåkenhet fra Rådets side.

- Konflikter i Afrika vil utvilsomt fortsatt prege Sikkerhetsrådets dagsorden i vår periode. Også Asia og Latin-Amerika representerer verdensdeler hvor man erfaringsmessig har stått overfor en rekke alvorlige konflikter, og hvor
- 95 Sikkerhetsrådets beredskap nødvendigvis må være høy.

Når det gjelder det mer langsiktige arbeidet som pågår i regi av Sikkerhetsrådet, vil Regjeringen særlig konsentrere seg om følgende tre hovedområder:

- 100 · For det første, vil vi fokusere på de underliggende årsaker til konflikt og krig - som fattigdom og underutvikling, ulikheter og undertrykkelse. FN trenger en bredt anlagt strategi - med bruk av en rekke ulike virkemidler - for å bidra til løsninger på dagens sammensatte konflikter.
- 105 · For det andre, FNs evne til å planlegge og gjennomføre fredsoperasjoner må styrkes. Dette vil vi bidra til. Oppfølgingen av den såkalte Brahimi-rapporten blir et sentralt virkemiddel.

110 · For det tredje, vil vi å sette et særskilt fokus på Afrikas utfordringer. Spørsmål i tilknytning til fred og sikkerhet på dette kontinentet har i senere år tatt en stor del av Sikkerhetsrådets tid og oppmerksomhet, samtidig som mange av de aktuelle konfliktene forblir uløste.

115 Når det gjelder vår første langsiktige hovedprioritering - arbeidet med å sette et søkelys på underliggende årsaker til konflikt og krig - vil vi fra norsk side spesielt fokusere på sammenhengene mellom fred og utvikling. Fred skaper utvikling. Utvikling forutsetter fred.

120 Norge vil derfor sette fokus på sammenhengen mellom militær innsats, nødhjelp, langsiktig utviklingsbistand og arbeidet med forsoning og fred.

Her har Norge mye å bidra med - gitt vår erfaring og posisjon som en av de viktigste bidragsyterne til utvikling og humanitær innsats internasjonalt, og som
125 tilrettelegger i en rekke fredsprosesser.

Ikke minst vil det være en prioritert oppgave for oss å sikre at humanitære hensyn og respekt for menneskerettigheter ivaretas i Rådets behandling av kriser og komplekse fredsoperasjoner.

130 Humanitære hjelpearbeidere blir stadig oftere mål og ofre i konfliktsituasjoner, hvor frivillige har reist ut for å hjelpe de aller svakeste. Dette er både uakseptabelt og svært bekymringsfullt.

135 Et hovedtema for vårt langsiktige arbeid i Sikkerhetsrådet vil således være å bidra til en helhetlig tilnærming til fredsbygging og krisehåndtering.

Dette både for å forebygge konflikter, håndtere kriser bedre når de bryter ut, og å hindre bilagte konflikter i å blusse opp igjen. Det er spesielt viktig å styrke FNs
140 evne til å bistå land som gjennomgår den vanskelige og ofte langvarige overgangen fra krig til fred.

President,

145 Det løpende arbeidet i Sikkerhetsrådet innebærer at vi må ta stilling til både saker som allerede står på Rådets dagsorden, og til nye spørsmål som komme

opp. Sikkerhetsrådet forholder seg i stadig økende grad også til regionale og andre konflikter som har sitt utspring i interne stridigheter.

150

Tyngden i Rådets arbeid skjer innenfor rammen av FN-paktens kapittel VI og VII. Kapittel VI gjelder fredelig bileggelse av tvister, hvor virkemidlene er av politisk karakter og forutsetter frivillig oppfølging av partene. Kapittel VII gir grunnlag for anvendelse av tvangstiltak i de situasjoner der fred og sikkerhet er truet, og der andre virkemidler ikke har ført fram eller åpenbart ikke vil føre fram.

155

Det pågår ofte langvarige uformelle konsultasjoner om hvordan en sak skal håndteres. Norge vil i slike situasjoner måtte ta stilling til aktuelle konflikter, noe som ofte vil medføre vanskelige avveininger.

160

Sanksjoner er et av de tvangstiltak som i henhold til FN-paktens kapittel VII er tilgjengelig for det internasjonale samfunn for å svare på trusler mot internasjonal fred og sikkerhet.

165

Bruk av ikke-militære tvangstiltak vil i praksis dreie seg om innføring av forskjellige former for sanksjoner. Bruken av økonomiske sanksjoner kan være et effektivt virkemiddel for å bringe de stater og regimer som bryter grensene for akseptabel opptreden inn på rett spor. Anvendelse av tvangstiltak vil imidlertid alltid være omstridt. Det er derfor viktig at man i størst mulig utstrekning unngår utilsiktede ringvirkninger.

170

Som medlem av Sikkerhetsrådet vil Norge ha mulighet til å bidra aktivt til det arbeid som allerede er påbegynt i Rådet med sikte på å gjøre sanksjoner mer målrettede og effektive, slik at disse rammer de reelle beslutningstakere i den sanksjonerte stat og ikke sivilbefolkningen. Dette arbeidet med å utvikle såkalte "smarte sanksjoner" vil bli en viktig prioritering for oss i tiden som kommer.

175

Som medlem av Sikkerhetsrådet vil Norge også delta i de ulike sanksjonskomiteer som Rådet enten har eller vil opprette. Det vil være forventninger til at Norge overtar formannskapet i en av sanksjonskomiteene som i dag ledes av de to utgående vestlige medlemmer av Sikkerhetsrådet - Nederland og Canada.

180

Det vil innebære at Norge vil måtte påta seg ansvaret for å lede komiteen for

185

sanksjonene rettet mot enten Irak eller UNITA i Angola. Det pågår nå sonderinger med henblikk på å avgjøre om hvilken komité vi vil få ansvaret for, men dette vil først bli endelig avgjort når Rådet formelt trer sammen i
190 begynnelsen av januar.

Det er et trist faktum at de seneste års lettelser i sanksjonene mot Irak i svært liten grad har kommet sivilbefolkningen til gode. Tvert imot har Saddam Hussein utnyttet lettelsene til å berike seg selv og sine støttespillere, samtidig
195 som han kynisk har unnlatt å benytte mulighetene til å sikre mat og medisiner til sin egen befolkning.

Uansett om vi blir valgt til å lede sanksjonskomiteen mot Irak - eller delta i komiteen på linje med de øvrige medlemmer av Sikkerhetsrådet - vil vi legge stor
200 vekt på hensynet til sivilbefolkningen.

President,

La meg så si noe om vår andre langsiktige hovedprioritering - å bidra til en
205 styrking av FNs evne til å planlegge og gjennomføre fredsoperasjoner.

For at FN skal kunne fylle sin sentrale rolle i arbeidet for internasjonal fred og sikkerhet, er det viktig at organisasjonen gis ressurser til å utføre de oppgaver den pålegges av Sikkerhetsrådet.

210 Dette er særlig viktig i dag, hvor det økte antall fredsoperasjoner har strukket FNs kapasitet til bristepunktet.

Generalsekretæren opprettet i vår et panel av internasjonalt anerkjente eksperter
215 som fikk i oppgave å utrede FNs evne til å planlegge og gjennomføre fredsoperasjoner. Panelets rapport - oppkalt etter panelets leder den tidligere utenriksminister Brahimi fra Algerie - ble nylig lagt fram.

Rapporten foretar en grundig gjennomgang av FN-systemets organisering og
220 gjennomføring av fredsoperasjoner, og skisserer et bredt spekter av anbefalinger rettet mot nettopp å styrke FNs evne til å planlegge og å gjennomføre fredsoperasjoner. Rapporten tar som utgangspunkt at konfliktforebygging og fredsbygging må inngå som viktige komponenter i FNs fredsarbeid.

På torsdag avholder vi til et seminar i Oslo med deltakere fra de nordiske land om oppfølgingen av Brahimi-rapporten. FNs stedfortredende generalsekretær Louis Frechette - som av generalsekretær Kofi Annan er gitt et særskilt ansvar for arbeidet med Brahimi-rapporten - vil også delta på seminaret.

230

Vi ønsker på norsk side å bidra til å styrke og videreutvikle Sikkerhetsrådets evne til å iverksette konfliktforebyggende tiltak.

235

Vi vil arbeide for en mer aktiv bruk av preventivt diplomati overfor potensielle parter i konflikter. Vi støtter forslaget i Brahimi-rapporten om hyppigere bruk av FN-sendelag til potensielle konfliktområder.

Samtidig må vi regne med at dette vil møte motstand fra land som vil oppfatte det som innblanding i "indre anliggender".

240

Vi ser det som spesielt viktig å styrke FN-sekretariatets evne til å planlegge, forberede og gjennomføre fredsoperasjoner. Ikke minst må FNs avdeling for fredsoperasjoner (DPKO) tilføres økte ressurser.

245

Brahimi-rapporten oppfordrer Sikkerhetsrådet til å utvide sin kontakt og samarbeid med land som bidrar med tropper til fredsoperasjoner. Disse landene må sterkere trekkes inn i prosessen før et mandat blir vedtatt i Sikkerhetsrådet. Dette har vi tidligere fra norsk side lagt stor vekt på og det er derfor naturlig for oss å følge det opp innenfor Sikkerhetsrådet.

250

Samtidig er det av avgjørende betydning at FN-styrkene får det utstyr, den opplæring og de ressurser som er nødvendig for å gjennomføre operasjoner.

255

I Sikkerhetsrådet vil vi være spesielt opptatt av at vedtatte mandat for fredsoperasjoner står i forhold til oppgaven FN står overfor, og at nødvendige ressurser stilles til disposisjon.

260

Fra norsk side ønsker vi at kvinner blir mer aktivt trukket med i fredsbevarende virksomhet og konfliktløsning. Kvinner har ofte en erfaring og tilnærming til konflikter, som er særlig viktig i forhold til planlegging og gjennomføring av fredsbevarende operasjoner - og ikke minst i tilknytning til fredsbygging.

Enkelte steder - som i Kosovo og Øst-Timor - bidrar FN direkte til å sikre lov og

265 orden gjennom deltakelse av sivilt politi med utøvende funksjoner. Gjennom
opplæring bidrar sivil politi og juridiske eksperter til å bygge opp uavhengige og
demokratiske institusjoner, noe som er et verdifullt bidrag til mer stabile og
fredelige samfunn. Vi vil arbeide for at rollen til sivil politi i fredsoperasjoner
oppgraderes. Vi har gjennom de ulike norske beredskapsordningene, muligheter
270 til å bidra over et bredt spekter.

Et velfungerende rettsvesen og politi er viktig for å bidra til langsiktig stabilitet
og gjenoppbygging av et samfunn etter konflikter. Vi vil således, som en konkret
strategi for fredsbygging, vektlegge reform av politi- og justissektoren i land som
275 gjenoppbygges etter konflikter.

Bare rettferdig fred gir varig fred.

Troverdige og effektive rettsoppgjør er avgjørende for forsoning mellom
280 tidligere motstandere.

Sikkerhetsrådets etablering av egne internasjonale straffedomstoler som ledd i
fredsskapende virksomhet har vært en viktig milepæl i arbeidet for fred og
forsoning. En banebrytende traktat om opprettelse av en permanent
285 internasjonal straffedomstol ble fremforhandlet i 1998, og vil tre i kraft når 60
stater har ratifisert denne. Dette vil kunne skje under vår medlemskapsperiode i
Sikkerhetsrådet.

Fra norsk side vil vi opprettholde vårt sterke engasjement for utviklingen av
290 internasjonal strafferett. Dette innebærer at vi vil ta vår del av ansvaret i
Sikkerhetsrådet for driften av de etablerte straffedomstoler - med hensyn til det
tidligere Jugoslavia og Rwanda. Vi vil arbeide for at det skapes et grunnlag for et
best mulig samarbeid mellom Sikkerhetsrådet og den framtidige, internasjonale
straffedomstolen.

295

President,

Regjeringens tredje og siste hovedprioritering i det langsiktige
Sikkerhetsrådsarbeidet er å bidra til å utvikle mer effektive virkemidler for å
300 forebygge og løse konflikter i Afrika. Grunnlaget for en positiv utviklingen i
Afrika vil lett smuldre bort, hvis vi ikke greier å finne slike virkemidler.

Nær to-tredjedeler av de saker som i de senere år har vært behandlet i
305 Sikkerhetsrådet, har vært knyttet til spørsmål som angår det afrikanske
kontinentet.

Afrika har særlig på 90-tallet vært rammet av en lang rekke

310 konflikter, som har resultert i omfattende humanitære lidelser og tap av
menneskeliv. Vi har nylig hatt en omfattende og blodig konflikt mellom Etiopia
og Eritrea. I Den demokratiske republikken Kongo er flere land involvert i
krigshandlinger. Land som Sierra Leone, Angola og Sudan herjes fortsatt av
borgerkrig som påfører sivilbefolkningen store lidelser. Det tragiske
315 folkemordet i Rwanda, har blitt stående som et symbol på verdenssamfunnets
unnfallenhet.

Behovet for å operere med et bredt sikkerhetsbegrep synes i særlig grad å være
relevant for Afrika.

320

De konflikter vi har sett i Afrika de senere år kjennetegnes ved at de er svært
sammensatte i natur, hvor historiske, økonomiske og etniske forhold spiller en
viktig rolle.

325 De har ofte hatt sitt utspring i fattigdom og manglende muligheter til å forbedre
enkeltmenneskers livssituasjon. Selv om flere afrikanske land er rikt utstyrt fra
naturens side, har ikke dette alltid bidratt til vekst og utvikling. I stedet har de
ofte vært årsak til voldsbruk og borgerkrig, og bidratt til å forlenge og forverre
konflikter. Kontroll over viktige naturressurser gir opprørsbevegelser mulighet
330 for rekruttering av fattige. Særlig i stater med et dårlig utviklet styresett og
begrenset kapasitet til å opprettholde lov og orden. Lett tilgang til håndvåpen
har også bidratt til å utløse og opprettholde konflikter på det afrikanske
kontinent.

335 En av forutsetningene for at FN skal kunne bidra til fred og sikkerhet i Afrika er
at medlemslandene viser tilstrekkelig vilje til å engasjere seg. Hovedansvaret for å
løse konfliktene må hvile på landene selv. FN bør understøtte disse
bestrebelsene, og særlig viktig er det at Sikkerhetsrådet engasjerer seg.

340 Et sammensatt konfliktbilde krever en sammensatt og langsiktig satsning.

345 Det kreves innsats over et bredt spekter - fra militære styrker, oppbygging av politi og rettssystem og humanitær bistand, til omfattende støtte til tiltak for langsiktig utvikling.

Konfliktene i Afrika avspeiler nettopp behovet for en helhetlig og integrert tilnærming til konfliktforebygging, konflikthåndtering og bileggelse av konflikter. Bruk av tvangstiltak og militære virkemidler må understøttes av
350 innsats på det politiske, humanitære og utviklingspolitiske området.

Som medlem av Sikkerhetsrådet vil det bli forventet at vi bidrar aktivt til Rådets arbeid med å løse konflikter i Afrika. Gitt vårt store engasjement i NATO-styrken på Balkan, vil det være begrenset hva vi kan bidra med i form av militært
355 personell og utstyr i fredsoperasjoner i Afrika. Det blir derfor desto viktigere å bidra på andre områder der Norge har særlige forutsetninger.

Vi er allerede sterkt engasjert med nødhjelp og humanitær bistand i mange av de aktuelle konfliktområdene. Vi har gitt Organisasjonen for Afrikansk Enhet -
360 OAU - meglingsbestrebelse vår fulle støtte. Vi har gitt konkrete bidrag til dette arbeidet.

Bekjempelse av fattigdom i Afrika er også et viktig bidrag til
365 konfliktforebygging og fred. Fattigdomsbekjempelse er hovedmålsettingen i vår utviklingspolitikk. Dette satsningsområdet har en viktig freds- og sikkerhetsdimensjon, som vi vil ta med oss inn i arbeidet i Sikkerhetsrådet.

Norges partnerskap med prioriterte samarbeidsland i Afrika er viktige bidrag til
370 stabilitet og sikkerhet. Samtidig gir det et godt utgangspunkt for samarbeid og støtte til utviklingen av afrikanske svar på utfordringene.

Jeg vil også trekke fram den trusselen som smittsomme sykdommer og særlig HIV/AIDS representer for sikkerhet og stabilitet i mange afrikanske land. En
375 hel generasjon afrikanere er truet. HIV/AIDS er nå høyt prioritert i Regjeringens langsiktige utviklingsarbeid. Norge vil arbeide for at det blir lagt stor vekt på HIV/AIDS-forebyggende tiltak, også i forbindelse med humanitære kriser og internasjonale fredsoperasjoner.

380 Fra norsk side er det en overordnet målsetting å styrke FNs fredsbevarende og

fredsskapende rolle - ikke minst i Afrika. Dette er også noe afrikanske land er opptatt av. Bare FN har den nødvendige tillit og autoritet til å kunne spille en slik rolle.

385

Samtidig er det viktig å styrke de regionale afrikanske organisasjonene med sikte på at afrikanske land selv - i nært samarbeid med FN - skal kunne påta seg et større ansvar for å forebygge og løse konflikter på eget kontinent.

390 Norge har derfor inngått et samarbeid med afrikanske land om oppbygging av kompetanse og kapasitet for deltakelse i fredsoperasjoner. Et av de aktuelle prosjektene, som har vært svært vellykket, kalles opplæring for fred i Det sørlige Afrika og ble igangsatt i 1995. Prosjektet har fram til nå utdannet om lag 2000 personer. Regjeringen vil fortsette denne type arbeid for å styrke afrikanske
395 lands evne til å delta i fredsoperasjoner.

Vi vil også arbeide for at det internasjonale samfunn stiller tilstrekkelig resurser til disposisjon for at afrikanske land og organisasjoner skal kunne påta seg en sterkere rolle.

400

Vi må arbeide for at Afrika gis en minst like god mulighet som andre til å ivareta og å ta ansvar for fred og sikkerhet på eget kontinent.

President,

405

Medlemskap i Sikkerhetsrådet forplikter og skaper forventninger. Regjeringen er i ferd med å vurdere hvilke økonomiske og administrative konsekvenser dette vil kunne få for Norge. En samlet oversikt vil imidlertid først kunne foreligge i januar neste år. Dette har sin bakgrunn i at det først over nyttår vil tas stilling til
410 spørsmål, som kan påvirke omfanget av oppgavene vi står overfor. Hvilken sanksjonskomite Norge vil måtte lede vil være et slikt spørsmål. Regjeringen vil derfor komme tilbake til Stortinget tidlig på nyåret med de økonomiske konsekvenser av medlemskapet.

415 President,

Jeg har nå trukket opp Regjeringens hovedprioriteringer for medlemskapet i Sikkerhetsrådet.

Vi vil følge opp disse gjennom konkrete initiativer.

Vi vil bidra til at Rådet i økende grad arbeider for helhetlig tilnærming til forebyggende innsats, konflikthåndtering og fredsbygging.

425

Vi vil bidra til at innsatsen på militære, politiske, humanitære, ressursmessige og utviklingspolitiske områder er samkjørt og gjensidig forsterkende.

Samtidig må vi være nøkterne og realistiske.

430

Bare gjennom et samarbeid med Rådets andre medlemmer, og en streng prioritering av vår egen innsats vil vi kunne bidra effektivt til internasjonal fred og sikkerhet.

435

Medlemskapet i Sikkerhetsrådet blir en nasjonal oppgave.

I denne sammenheng vil det være viktig å trekke på den kunnskap og erfaring som ligger i våre utenrikspolitiske forskningsinstitusjoner og i mange norske frivillige organisasjoner.

440

Regjeringen vil ved behov konsultere Stortingets organer, og det vil være naturlig å komme tilbake til virksomheten i Sikkerhetsrådet i de redegjørelser Regjeringen vil gi i Stortinget i tiden fremover.

445

Kilde

<http://arbeiderpartiet.no/index.gan?id=13704&subid=0>

Emner

Redegjørelse i Stortinget, Utenrikspolitikk

450

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/utenrikspolitisk-redegjorelse>

455